

JAARVERSLAG van den eersten secretaris over 1939.

Het jaar 1939 is ook voor de Nederlandsche Botanische Vereeniging in verschillende opzichten niet bijzonder gunstig geweest.

De dood heeft ons het corresponderend lid C. SCHROETER en de gewone leden H. W. HEINSIUS, C. J. BAART DE LA FAILLE, D. STIELTJES en R. MULDER ontnomen.

Den 9en Febr. 1939 overleed te Zürich Prof. CARL SCHROETER op 83-jarige leeftijd. Geen van onze corresponderende leden van nu of vroeger, misschien geen enkel buitenlandsch botanicus uit onze tijd, heeft zoo veelvuldig en met voorliefde als CARL SCHROETER contact gehad met Nederland en met de Nederlandsche botanici in het bijzonder. Door familiebanden innig met ons land verbonden (hij was zelf twee maal met een Nederlandsche gehuwd en ook twee zijner drie kinderen zijn met Nederlanders getrouwd), voelde SCHROETER zich, zooals hij zelf wel zeide, een halve Hollander, zonder nochtans te ontkennen, dat hij met zijn heele hart Zwitser bleef.

Ontelbaar groot is omgekeerd het aantal der Nederlanders, die SCHROETER aan zich heeft verplicht door zijn hartelijke hulpvaardigheid en toegewijde raad bij studie in Zwitserland en door zijn enthousiaste leiding op excursies, niet alleen van degenen, die in Zwitserland botanie gingen studeeren, maar ook talloze gewone alpen-toeristen en planten-liefhebbers.

Prof. STOMPS is bij de crematieplechtigheid in Zürich mede de tolk geweest van de Nederlandsche Botanische Vereeniging.

Een week na SCHROETER's dood overleed Dr H. W. HEINSIUS. Al was HEINSIUS in leeftijd bijna 10 jaren jonger dan SCHROETER, zoo was hij

toch ons oudste gewone lid (sedert 1891 als No. 139 van de ledenlijst ingeboekt). Alleen ons tegenwoordig eerelid Mevr. Dr A. WEBER-VAN BOSSE is nog 6 jaar langer aan onze Vereeniging verbonden. De periode van HEINSIUS' actieve werkzaamheid in onze Vereeniging valt grootendeels vóór de tijd, waarvan de meesten van onze tijdgenooten heugenis hebben. In de vereenigingsverslagen uit de eerste jaren van zijn lidmaatschap komt de naam HEINSIUS heel vaak voor o.a. als medeoprichter en jarenlang secretaris van een aparte „Centrale Afdeling" in Amsterdam, waar meer algemeen-botanische onderwerpen en literatuurstudie behandeld werden. De evolutie van de Nederlandsche Botanische Vereeniging van zuiver floristische tot meer algemeen-botanische oriëntering is dan ook zeker mede aan HEINSIUS te danken. Toch was hij ook met hart en ziel florist, dat blijkt wel reeds uit zijn bijdragen op de vergaderingen uit diezelfde tijd. Maar als leerling en jarenlang assistent van HUGO DE VRIES was HEINSIUS vanzelf ook op physiologisch en genetisch gebied geïnteresseerd.

Evenzeer echter werkte hij zich in op dat van de phytopathologie. Hij was van de oprichting in 1891 af tot kort voor zijn dood 48 jaren lang bestuurslid van de Nederlandsche Phytopathologische Vereeniging, eerst secretaris, later penningmeester. Nog weer een heel andere richting uit wijst zijn proefschrift: „Bijdrage tot de kennis der bestuiving van inlandsche bloemen door insecten". Heel bijzondere verdienste heeft Dr HEINSIUS zich verworven voor de vernieuwde bloei der Natuurstudie en Natuurliefde in Nederland in 't begin van deze eeuw door zijn werkzaamheid bij de oprichting en jarenlange leiding van de Ned. Natuurhist. Vereen. In die Vereeniging vertegenwoordigde hij a.h.w. de streng-wetenschappelijke Biologie naast of zelfs tegenover de geheel op het populaire ingestelde leiders. Behalve van de veelzijdige kennis en wetenschappelijke scholing van HEINSIUS profiteerden al die verschillende Vereenigingen vooral van zijn voorbeeldige nauwgezetheid en ordelijkheidszin. Deze instelling en zijn stroefheid in de omgang, hoewel die geheel uiterlijk was en zeker wel mede onder invloed van de droevige omstandigheden in zijn gezin ontstaan, hebben zijn lange leeraarsloopbaan voor hem niet licht gemaakt. Gedurende volle dertig jaren is hij leeraar aan de 2e H.B.S. geweest in Amsterdam en voordien nog in Amersfoort, 's-Hertogenbosch en Rotterdam.

Ons derde overleden medelid Dr C. J. BAART DE LA FAILLE (geb. in 1880) is ook meer dan dertig jaar leeraar geweest, te Winterswijk, Leeuwarden en sedert 1914 aan het Gymnasium in Arnhem. Ook hij heeft groote verdienste gehad voor de Natuurhistorische Vereeniging als Voorzitter van de afdeling Arnhem.

Ook ons medelid D. STIELTJES, die op 55-jarige leeftijd in Meppel overleed, was leeraar, maar bij het landbouwonderwijs, laatstelijk als directeur van de Rijkslandbouwschool te Meppel. Hij heeft vooral op phytopathologisch gebied gewerkt.

Ir R. MULDER i.i. overleed op 3 November 1939 te Bennekom op 38-jarige leeftijd. Hij heeft naam gemaakt, eerst door zijn fysiologisch onderzoek onder leiding van Prof. BLAAUW over vervroegen van Darwintulpen, later als specialist op het gebied van de koeltechniek in dienst van de tuinbouw en fruitteelt.

Van de gewone leden hebben in het afgelopen jaar 8 voor het lidmaatschap bedankt. Daartegenover hebben wij 30 nieuwe leden gewonnen, waaronder 24 gecombineerd met de Nederl. Dierkundige Vereeniging, zoodat wij het jaar afsluiten met 2 eereleden, 20 corresponderende en 463 gewone leden.

Door de in onze Statuten voorgeschreven rouleering in het bestuur moest Prof. SIRKS aftreden, na gedurende een tweede vijfjarige periode het 1e secretariaat te hebben vervuld. Met welk een zorgzame toewijding en nauwgezetheid hij dat heeft gedaan, is niemand zoo goed als zijn opvolger gedurende dit jaar gaan beseffen.

Op alle mogelijke internationale congressen heeft de heer SIRKS onze Vereeniging vertegenwoordigd. Daardoor, maar vooral door zijn werkzaamheid als secretaris van het 5e Int. Botan. Congres in 1935 in Amsterdam moet welhaast in alle botanische kringen in het buitenland de heer SIRKS gelden als de personificering van de Nederlandsche Botanische Vereeniging. Ook dit jaar heeft Prof. SIRKS wederom onze Vereeniging vertegenwoordigd, n.l. op het 7e Int. Congres voor Genetica in Edinburgh, dat eind Augustus van dit jaar door de dreigende oorlogstoestand een wel eenigszins gestoord verloop en gehaast slot heeft gehad.

In de permanente Commissies zijn, zoover dat reglementair toegestaan is, de aftredende leden herkozen, behalve in de Comm. van Redactie van het Recueil, waarin Prof. DE BUSSY zich niet meer beschikbaar heeft gesteld en vervangen is door Dr VERDOORN.

In de Commissie voor de bescherming van de Wilde Flora is Dr DE LEEUW gekozen in plaats van Dr THIJSSSE; in de commissie voor de phytopathologie kwam Dr OORT in plaats van Dr Ir VAN VLOTEN en in de commissie voor biosociologie zijn de vrijkomende plaatsen ingenomen door Prof. WEEVERS als Voorzitter, Dr DE LEEUW en Mej. Dr B. POLAK, welke laatste spoedig weer moest bedanken wegens vertrek naar Indië en tusschentijds vervangen is door den heer A. W. MOLL. Dr Ir FEEKES heeft het secretariaat van deze commissie overgenomen van Dr D. M. DE VRIES.

Uit de hiervolgende verslagen van deze Commissies blijkt welk

een belangrijk deel van het leven in onze vereeniging zich afwikkelt onder de auspiciën van de afzonderlijke commissies.

Drie keer is het volledige bestuur in vergadering bijeengekomen. In 1939 zijn ook slechts drie algemeene ledenvergaderingen gehouden: op 29 Januari, 25 Maart en 28 October.

Het als zomerbijeenkomst op voorstel van Prof. PULLE in uitzicht gestelde symposion voor systematiek kon niet doorgaan, omdat de voorsteller niet voldoende medewerking heeft ontmoet in de vorm van ambitie voor het houden van een mededeeling.

Wegens de moeilijke economische omstandigheden zijn in het contract met onzen drukker eenige veranderingen noodzakelijk geworden. Daar deze drukker, de Fa. KOCH en KNUTTEL te Gouda, gedurende dit jaar onze tijdschriften goed verzorgd heeft, hebben wij deze veranderingen aanvaard en heeft de ledenvergadering van 28 October het gewijzigde contract goedgekeurd.

Ons internationaal contact met zusterverenigingen en botanische instituten in het buitenland is in dit jaar nog uitgebreid. Wij ruilen thans onze tijdschriften met 150 buitenlandsche adressen.

De zeer gecompliceerde samenwerking van de Ned. Botan. Vereen. met de Stichting I.V.O.N. (zoowel persoonlijke als zakelijke en daadwerkelijke samenwerking) heeft ook dit jaar tot voldoening van alle betrokkenen gewerkt en zeker tot groot voordeel in het bereikte effect.

Bijzondere vermelding verdient nog onze bemoeienis ten bate van Natuurbescherming. Behalve door de werkzaamheid van de Commissie voor de bescherming van de wilde flora en door de personeele unie, in welke wij door onzen voorzitter gedurende dit jaar nog verbonden waren met verschillende andere lichamen en instanties, die voor natuurbescherming werken, heeft de Nederlandsche Botanische Vereeniging ook als zoodanig bijgedragen aan de instandhouding van bedreigde landschappen en vindplaatsen. Zoo hielpen wij de Stichting „Het Geldersch Landschap” door een renteloos voorschot bij haar aankoop van „De Wilde Kamp” bij Garderen. Onze jaarlijksche bijdrage aan de Contact-Commissie inzake Natuurbescherming werd verhoogd met het oog op de aanstelling van een wetenschappelijk assistent (ons medelid Ir van DER KLOOT).

De Vereeniging tot Behoud van Natuurmonumenten en de Commissie voor Internationale Natuurbescherming ontvingen de jaarlijksche bijdrage.

Van de twee punten, waar de Ned. Botan. Vereen. de bescherming zelf ter hand genomen heeft door pachten van terreinen, is het eene met de vindplaats van *Wahlenbergia* onder Tubbergen ook dit jaar veilig gebleven. Het andere daarentegen, de Strooberg bij

Bemelen met de vindplaats van *Teucrium montanum*, dat wij na eindelooze moeite in pacht hadden gekregen samen met de Stichting Het Limburgsch Landschap en het Natuurhistorisch Genootschap in Limburg, is weer aan onze bemoeiingen ontruikt. Het Gemeentebestuur van Bemelen, dat eerst een van de grotten op het door ons gepachte terrein per abuis had verhuurd voor een champignonkweekerij, heeft daarna geprefereerd ons de pacht voor het geheele terrein op te zeggen. Het aanbod van de Ned. Botanische Vereeniging, om een deel van het terrein van de gemeente te koopen, is ten slotte ook van de hand gewezen, zoodat onze rechten daar met 1 Maart 1940 afloopen.

Amsterdam, Januari 1940.

De eerste secretaris,
J. HEIMANS.
